

LA DONA EN ELS LLIBRES SAGRATS

CRISTINA MONTEYS HOMAR

Barcelona, Catalunya

Explica *L'origen del tantra de Tara* (text tibetà del s. XVII) que Tara, abans de convertir-se en la deïtat femenina il·luminada que venera el budisme mahayana, va ser una princesa lliurada al dharma i a la meditació profunda. Quan estava a punt d'assolir la il·luminació, un monjo va dir-li que era una llàstima que hagués nascut en un cos de dona, ja que per poder il·luminar-se hauria de retornar com a home. La princesa, molt més sàvia que el monjo, va respondre: *Aquí no existeix home, ni dona; no existeix el jo, la persona, ni la consciència; en va es pot qualificar de masculí o femení. Com s'enganyen a ells mateixos els babaus mundans.*

I va fer un jurament: *Són molts els que volen assolir la il·luminació suprema en un cos d'home, però pocs els que desitgen obrar pel bé de tots els éssers en un cos de dona. Fins que aquest món quedi buit, jo vetllaré pel benefici de tots els éssers conscients, en un cos de dona.* La història del jurament de Tara ens mostra la tensió que existeix en les tradicions religioses entre l'essència del seu missatge, que afirma la igualtat entre homes i dones, i la cultura patriarcal que intenta desmentir aquesta igualtat i justificar amb arguments religiosos i espirituals la subordinació de les dones. Els textos sagrats de totes les tradicions reflecteixen aquesta tensió i les lectures que se n'han fet al llarg de la història han tendit a emfatitzar allò que servia per mantenir l'ordre establert i a invisibilitzar les històries, els símbols i els referents que reivindicaven allò femení.

Això no obstant, les mateixes religions i els seus textos de referència ens ofereixen els recursos per transformar les estructures socials i religioses per fer-les més justes i igualitàries.

Creats iguals, mereixedors de la mateixa recompensa

• *Déu va crear l'home a imatge seva, el va crear a imatge de Déu, creà l'home i la dona.* (Gènesi 1,27 – judaisme i cristianisme).

• *Al·là ha preparat perdó i magnífica recompensa*

per als musulmans i les musulmanes, els creients i les creients, els devots i les devotes, els sincers i les sinceres, els pacients i les pacients, els humils i les humils, els que i les que donin almoïna, els que i les que dejunen, els castos i les castes, els que i les que se'n recorden molt d'Al·là (Alcorà, 33:35 – islam).

• *Sigui una dona o sigui un home a qui estigui esperant aquest carruatge, en aquest mateix vehicle entraran a la presència del Nirvana.* (Therigatha, Versos de les ancianes sàvies, budisme).

Alabances de l'aspecte femení de la divinitat i la transcendència

Devi Sukta o Himne de la deessa:

Jo sóc la Reina, la que junta tresors, la més considerada, la primera entre els que mereixen adoració (...). Ells no ho saben, però jo resideixo en l'essència de l'Univers. Escolteu, tots i cadascú, la veritat (...). Damunt del cim del món jo crec el Pare: la meua llar és a les aigües, a l'oceà. Des d'allà jo penetro en totes les criatures, com el seu Jo Suprem... He creat tots els móns segons la meua voluntat, sense cap ésser superior a mi, i els impregno i habito en el seu interior.

La consciència eterna i infinita sóc jo, i la meua grandesa és habitar en totes les coses. (Rigveda 10.125.3 – 10.125.8 – hinduisme).

Sobre Prajnaparamita, la perfecció de la saviesa

Els Budes en els móns que estan en les deu direccions pensen en aquestes perfeccions de la saviesa com la seva mare. Els salvadors del món en el passat, i també els del present en les deu direccions, n'han sorgit, i així ho faran els del futur. Ella és qui mostra aquest món com és, ella és la generadora, la mare dels Budes (Astrasahasrika Prajnaparamita Sutra, o La perfecció de la saviesa en 8.000 línies – budisme).

Proclama de la Saviesa

Jo he sortit de la boca de l'Altíssim i com una boira he cobert la terra. Jo habitava a les altures celestials, tenia el tron dalt la columna de núvol. Jo

sola he seguit la volta del cel i m'he passejat per les profunditats dels oceans. El meu poder s'estenia sobre les ones de la mar i sobre tota la terra, sobre tots els pobles i totes les nacions. (...) Veniu a mi, vosaltres que em desitgeu, i sacieu-vos dels meus fruits. Guardar el meu record és més dolç que la mel, posseir-me és més dolç que la bresca. (Siràcida 24,3-6.20 – judaisme i cristianisme).

Déu com les dones

Jo mateix vaig ensenyar Efraïm a caminar agafant-lo pels braços, però ells no han reconegut que jo els he guarit. Jo els atreïa cap a mi amb llaços d'afecte i amor. Feia com qui aixeca un jou del coll i deixa lliure la boca, m'acostava cap a ell i li donava menjar. (Osees 11,3-5 – judaisme i cristianisme).

- El Senyor diu: He callat durant molt temps, no deia res, em contenia; però ara, com la dona quan infanta, crido, esbufego i panteixo. (Isaïes 42,14 – judaisme i cristianisme).

- O bé, si una dona té deu monedes de plata i en perd una, ¿no encén una llàntia i escombra la casa amb tota cura fins que la troba? I quan l'ha trobada, ¿no convida les amigues i veïnes dient-los: "Veniu a celebrar-ho amb mi: he trobat la moneda que havia perdut?" Igualment jo us dic que hi ha una alegria semblant entre els àngels de Déu per un sol pecador que es converteix. (Lluc 15,8-10 – cristianisme).

Iguals en el món i davant Déu

Però els creients i les creients són amics els uns dels altres. Ordenen el que està bé i prohibeixen el que està malament. Fan l'oració del salat, donen l'almoïna del zakat i obeeixen Al·là i el Seu Enviat. D'aquests se n'apiadarà Al·là. Al·là és poderós, savi (Alcorà 9:71 – islam).

- Allà on les dones són venerades, els déus estan contents. Però allà on les dones no són venerades, totes les cerimònies religioses resulten inútils (Manu Smriti o Lleis de Manu 3-56 – hinduisme).

- Al creient, home o dona, que obri bé, li farem, en veritat, que visqui una vida bona i li retribuïrem, sí, d'acord a les seves millors obres (Alcorà, 16:97 – islam).

Què importa el gènere?

- Sariputra: Per què no canvis el teu sexe

femení?

- Deessa: He passat dotze anys aquí cercant les característiques innates del sexe femení i no les he pogut trobar (Vimalakirti Nirveda Sutra – budisme).

- Ja no hi ha jueu ni grec, esclau ni lliure, home ni dona: tots sou un de sol en Jesucrist. (Gàl 3, 28 – cristianisme).

- No deixaré que es perdi obra de cap de vosaltres, tant si és home com si és dona, que heu sortit els uns dels altres (Alcorà 3:195 – islam).

- Parvatti li diu a Shiva, el seu espòs: Has de considerar qui ets tu, i què és la Natura... Com pots transcendir la natura? El que sents, el que menges, el que veus, tot és Natura. Com pots estar més enllà de la Natura? Estàs envoltat de la Natura, encara que no ho sàpigues (Skanda Puran 1.1.21.22 – hinduisme).

Com mostren els textos, totes les tradicions religioses comparteixen aquest "nucli igualitari", l'afirmació de la plena i igual humanitat d'homes i dones, encara que ho expressin de maneres diferents. En les tradicions abrahàmiques (judaisme, cristianisme i islam) la igualtat entre homes i dones es formula en termes de la seva igual creació a imatge de Déu, mentre que en l'hinduisme i el budisme, s'afirma que tant homes com dones poden assolir l'alliberament del cicle de renaixements. Malgrat això, aquestes creences i ensenyaments fonamentals es troben barrejats entre nombrosos relats i afirmacions que les contradueixen, i per això és fonamental apropar-se als textos deixant de banda els prejudicis i les lectures parcials, sobretot quan ens referim a religions que no són la que professem.

Per acabar, una història de l'evangeli. Expliquen Marc i Mateu que, una vegada que Jesús passava per la regió de Tir i Sidó, una dona cananea se li va apropar per demanar-li que guarís la seva filla. Jesús va respondre-li que era una llàstima que fos cananea, perquè ell havia estat enviat *únicament a les ovelles perdudes d'Israel*. Però la dona, igual que Tara va fer amb el monjo, li va replicar: *És veritat, Senyor, però també els gossets mengen les engrunes que cauen de la taula dels seus amos*.

I el text continua: *Llavors Jesús li respongué: Dona, és gran la teva fe! Que es faci tal com tu vols. I des d'aquell mateix moment es posà bona la seva filla*. (Mateu 15,21-28 – cristianisme). □